

Nr 142.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation för budgetåret 1944/45; given Stockholms slott den 25 februari 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anför:

I årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkten 95) har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde bli riksdagen förelagd, till Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 295 000 kronor.

Jag anhåller nu att få upptaga hithörande spörsmål till fortsatt behandling.

Inledning.

Ifrågavarande anslag är väsentligen avsett att täcka personalkostnaderna för dels en inom styrelsen anordnad särskild avdelning för ärenden, som sam-

manhånga med krigsberedskapen, dels en under styrelsen sorterande sakkunnig nämnd med uppgift att biträda styrelsen vid utredning och handläggning av ärenden rörande rikets försörjning med läkemedel och sjukvårdsmateriel, den så kallade materielnämnden, dels ock förstärkning av vissa byråer, inom medicinalstyrelsen. Från anslaget bestridas jämväl kostnaderna för vissa sakkunniga för beredskapssjukhusens planläggning, upprättande och drift.

Anslaget var för budgetåret 1942/43 upptaget med 265 000 kronor; belastningen å anslaget uppgick för samma år till 248 161 kronor. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 295 000 kronor.

Genom brev den 30 juni 1943 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av innevarande års anslag må för nedan angivna ändamål disponeras följande belopp.

A. Beredskapsavdelningen.

Arvode till chef för avdelningen	kronor	10 920	
Arvode till en läkarassistent (halvtid)	»	5 400	
Arvode till en extra föredragande, jurist	»	7 200	
Arvoden till två sjuksköterskor å respektive 510 och 570 kronor för månad	»	12 960	
Arvoden till extra skrivbiträden, <i>förslagsvis</i>	»	24,000	
Arvoden till tillfällig personal m. m.	»	20 000	kronor 80 480

B. Materielnämnden.

Avlöningar.

Arvoden och ersättningar till ledamöter och experter, <i>förslagsvis</i>	kronor	6 000
Arvode till 1 kanslichef	»	3 000
» » 1 sekreterare	»	2 160
» » 1 biträdande sekreterare	»	8 400
Ersättning till kanslichef och sekreterare för mistade avlöningsförmåner, <i>förslagsvis</i>	»	27 000
Arvode till 1 apotekarassistent	»	10 080
» » » (halvtid)	»	5 400
» » 1 ledare av arbetet med insamling av medicinalväxter	»	3 000
» » 1 förste amanuens	»	7 200
» » 1 amanuens	»	6 000
Arvoden till skrivbiträden	»	13 740
» » tillfällig personal m. m.	»	16 800

Summa kronor 108 780

Omkostnader.

Resersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	3 000
Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	7 000
Publikationstryck	»	8 000
Kostnader för redovisning, vård och underhåll av för beredskapssjukhusen anskaffad utrustning, <i>förslagsvis</i>	»	17 500

Kontroll å viss tillverkning vid aktiebolaget	
Ceaverken av röntgenfilm och papper	kronor 8 800
Övriga utgifter	» 5 000
	<hr/> Summa kronor 49 300

Särskilda uppbördsmedel.

Inkomster av försålda publikationer, för-	
slagsvis	kronor 2 000
	<hr/> Nettoutgift kronor 47 300 kronor 156 080

C. Förstärkning av kamerabyrån.

Arvode till en biträdande kamrerare	kronor 10 250
» » ett juridiskt biträde	» 3 000
» » en amanuens	» 6 000
Arvoden till skrivbiträden	» 6 750 kronor 26 000

D. Förstärkning av apoteksbyrån och tandvårdsavdelningen.

Arvode till en apotekarassistent	kronor 10 920
» » en apotekarassistent (halvtid) . .	» 5 400
» » en tandläkarassistent	» 10 800 kronor 27 120

E. Granskning av planer m. m. för beredskapssjukhus.

Ersättning till sakkunniga för samråd beträffande bered-	
skapssjukhusens planläggning, upprättande och drift. . . .	kronor 1 500

Dyrtdistillägg må icke utgå å de arvoden och ersättningar, som avses i sammanställningen.

Ersättningen till materielnämndens ledamöter och experter ävensom till de sakkunniga för granskning av planer till beredskapssjukhus m. m. utgår enligt kommittékungörelsen.

Föreliggande framställningar.

I skrivelse den 19 februari 1944 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår. Styrelsen har därvid inledningsvis betonat vanskligheten av att med någon större grad av säkerhet beräkna medelsbehovet för en organisation av ifrågavarande slag, vars omfattning och utgifter i viss mån måste komma att variera alltefter det utrikespolitiska läget.

Styrelsen yttrar vidare:

Även om detta läge för Sveriges vidkommande skulle genom krigets upphörande i Europa bliva mindre utsatt än för närvarande, finge man räkna med att beredskapsorganisationen under en ej alltför kort övergångstid måste fortsätta sin verksamhet i ungefär samma utsträckning som hittills. Mängden och omfattningen av aktuella arbetsuppgifter hade hittills omöjliggjort för organisationen att utreda under vilka former densamma bör arbeta

i en kommande fredstid. Styrelsen hade emellertid för avsikt, att så snart andra arbetsuppgifter det medgäve uppdraga åt beredskapsorganisationen att verkställa de förberedande utredningar rörande planläggningen av den framtida hälso- och sjukvårdsberedskapen inom det civila medicinalväsendet, som vore erforderliga för att förslag i ämnet skulle kunna framläggas för Kungl. Maj:t.

Försiktigheten bjöde att man räknade med att import av läkemedel icke omedelbart efter ett fredsslut kunde komma till stånd i erforderlig omfattning. De uppgifter i fråga om landets försörjning med läkemedel, som för närvarande handhades av medicinalstyrelsens materielnämnd och styrelsens apoteksbyrå, torde därför komma att åvila dem även under nästkommande budgetår. Den av föreskrifterna om tjänsteplikt för medicinalpersonal föranledda registrering av viss sådan personal, som anförtratts åt beredskapsavdelningen samt apoteksbyrån och tandvårdsavdelningen, borde icke avvecklas, förrän det tagits under närmare övervägande, i vilken omfattning dylik registrering för framtiden borde äga rum. Slutligen finge framhållas, att de utbetalnings- och övriga ärenden, som i anledning av den förstärkta försvarsberedskapen lagts på kameralbyrån, i regel kunde avslutas först mycket lång tid sedan den åtgärd, som föranlett utbetalningen, beslutats eller vidtagits. Med hänsyn till nu anförda omständigheter kunde anslagsbehovet för nästa budgetår bedömas icke bli lägre än som framginge av det följande.

Styrelsen ingår härafter på behandling av beredskapsorganisationens skilda delar.

Beredskapsavdelningen förutsättes, liksom under innevarande budgetår, komma att väsentligen sysselsättas med planläggning för anskaffande, inredning och drift av beredskapslokaler för sjuk- och konvalescentvård jämte därmed sammanhängande organisatoriska problem och ekonomiska uppgörelser med landstingen ävensom med förande av register över vissa inom sjuk- och hälsovård verksamma personalgrupper. I den nämnda uppgifter så medgäve, skulle på avdelningen falla huvuddelen av den förut nämnda utredningen rörande beredskapsorganisationens framtida gestaltning. Personalbehovet för tillgodoseende av dessa uppgifter beräknas bli i huvudsak oförändrat. Jämväl det för avlöningar till avdelningens personal erforderliga beloppet har styrelsen upptagit till oförändrat belopp, 80 480 kronor.

I fråga om materielnämnden erinrar styrelsen, att nämnden i skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 augusti 1943 framhållit, att stora svårigheter föreläge att ens med någon grad av säkerhet beräkna medelsbehovet för nämndens verksamhet under budgetåret 1944/45, vilken med nödvändighet komme att vara i hög grad beroende av krigsutvecklingen i världen. Även om kriget inom en förhållandevis nära framtid skulle upphöra, komme likväl tiden efter ett vapenstillestånd med sannolikhet att erbjuda en mångfald problem, berörande landets försörjning med läkemedel och sjukvårdsmateriel, som påkallade åtgärder av olika slag från nämndens sida. Nämnden hade under sådana förhållanden ansett sig böra utgå från att nämndens verksamhet under nämnda budgetår komme att fortgå i ungefärligen samma omfattning som hittills. De för verksamheten erforderliga medlen syntes nämnden därför böra upptagas med enahanda belopp, som beviljats för inne-

varande år, d. v. s. för avlöningar med 108 780 kronor och för omkostnader med 47 300 kronor eller sammanlagt med 156 080 kronor. Därest förhållandena skulle medgiva inskränkning av verksamheten i ena eller andra hänseendet, komme nämnden att låta sig angeläget vara att genom vidtagande av sådana inskränkningar iakttaga all möjlig sparsamhet med anvisade medel.

Medicinalstyrelsen har förklarat sig icke hava något att erinra mot nämndens framställning.

Liksom för innevarande budgetår har medicinalstyrelsen vidare räknat med viss förstärkning av k a m e r a l b y r å n. Styrelsen erinrar om att styrelsen hade att granska räkningar för vård, som meddelades militära patienter å civila sjukhus, samt utbetala ersättningar härför. Vidare granskade och betalade styrelsen räkningar för sjukvård åt danska, finska och norska barn samt för anordnande och inrättande av beredskapssjukhus. Vidare hade styrelsen att handlägga ärenden rörande ersättningar för sjukhusvård, som här i landet beretts krigsinvalidier från Finland. Därest planerna rörande vissa svenska insatser på hälso- och sjukvårdsområdet i det kommande återuppbyggnadsarbetet vunne statsmakternas godkännande, finge styrelsen sannolikt även behandla ekonomiska ärenden rörande dessa insatser. Nu angivna uppgifter finge antagas komma att även under budgetåret 1944/45 så väsentligt öka kameralbyråns arbetsbörda, att den hittills medgivna förstärkningen av arbetskrafterna bleve ofrånkomlig jämväl under nämnda budgetår. Medelsbehovet för förstärkning av kameralbyrån har styrelsen, då någon ändring i hittills utgående ersättningsbelopp icke ifrågasatts, uppskattat till ett oförändrat belopp av 26 000 kronor.

Beträffande a p o t e k s b y r å n har styrelsen ansett en ytterligare förstärkning av arbetskrafterna nödvändig. Styrelsen yttrar härom:

Till förstärkning av apoteksbyrån funnos för innevarande år medel anvisade för avlöande av två apotekarassistenter, varav den ene med halvtidstjänstgöring. Frågor rörande landets försörjning med läkemedel hade, allteftersom upplagda reservlager därav förbrukats och svårigheterna att från utlandet komplettera dessa lager ökats, medfört en allt starkare påfrestning på styrelsens apoteksbyrå. Det intima samarbete, som kommit till stånd i dessa frågor mellan apoteksbyråchefen och materielnämnden och som utgjorde en nödvändig förutsättning för en nöjaktig lösning av spörsmålen, krävde numera en stor del av nämnde byråchefs tid. Utredningar inom apoteksbyrån samt överläggningar under hand med statliga myndigheter och enskilda företag inom läkemedelsbranschen rörande åtgärder till trygghet av läkemedelsförsörjningen krävde likaledes avsevärd tid och uppmärksamhet samt mycket arbete av befattningshavarna å byrån. Såsom exempel på dylika åtgärder kunde nämnas utfärdande från styrelsens sida av föreskrifter om inskränkningar i rätten att försälja läkemedel, icke belagda med recepttvång, förordnande i andra fall om recepttvång, meddelande av förändrade sammansättningar, respektive ändrade provningsföreskrifter för i svenska farmakopén eller annan handbok upptagna varor, förordnanden om ersättningsläkemedel samt uppmaningar och anvisningar till sparsamhet med läkemedel. Fortlöpande revidering och komplettering av planerna för den farmaceutiska personalens disposition vid krig eller krigsfara — det gällde här såväl icke-värnpliktiga som värnpliktiga farmacevter samt både civilapotekens och den militära apoteksorganisationens behov — krävde härjämte mycken tid.

Enligt beslut av 1943 års riksdag hade apoteksbyrån tillförts en halvtidsassistent. Till följd härav hade byrån under den gångna delen av innevarande budgetår kunnat medhinna handläggningen av sina beredskapsärenden, men detta hade lyckats endast därigenom, att vissa till de ordinarie arbetsuppgifterna hänförliga, i och för sig mycket angelägna ärenden måst läggas åt sidan. Denna mindre tillfredsställande arbetsmetod kunde givetvis icke följas under längre tid. Härtill komme, att läkemedelstillgången i händelse av fortsatt krig finge antagas successivt bliva allt knappare och att densamma i händelse av fred såsom redan inledningsvis anförts icke omedelbart kunde förväntas öka.

På grund av vad sålunda anförts såge sig styrelsen nödsakad hemställa, att befattningen såsom halvtidsassistent måtte omändras till en heltidsbefattning. Arvodet, som nu utginge med 5 400 kronor för år, borde vid en dylik förändring uppföras med 10 800 kronor för år.

För förstärkning av apoteksbyrån har styrelsen i enlighet härmed beräknat ett belopp av $(10\,920 + 10\,800)$ 21 720 kronor.

För förstärkning av tandvårdsavdelningen räknar styrelsen med att liksom för innevarande budgetår erfordras en assisterande tandläkare, av styrelsen benämnd tandvårdsassistent. Arvodet till denne föreslås utgå med ett oförändrat belopp av 10 800 kronor.

Slutligen har styrelsen i likhet med innevarande budgetår beräknat ett belopp av 1 500 kronor såsom ersättning åt sakkunniga för samråd beträffande beredskapssjukhusens planläggning, upprättande och drift.

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen för nästa budgetår hemställt om anvisande av ett anslag av $(80\,480 + 156\,080 + 26\,000 + 21\,720 + 10\,800 + 1\,500)$ 296 310 kronor eller i runt tal 295 000 kronor.

Departementschefen.

Mot det i medicinalstyrelsens framställning beräknade medelsbehovet för beredskapsavdelningen och materielnämnden, sammanlagt 236 560 kronor, har jag intet annat att erinra än detsamma med hänsyn till sedermera under hand lämnade upplysningar torde kunna jämkas nedåt till 220 000 kronor.

Jämväl den föreslagna förstärkningen av vissa byråer har jag ansett mig böra i huvudsak godtaga. Den begärda utökningen av arbetskrafterna å apoteksbyrån genom utbyte av den nuvarande halvtidsanställda assistenten mot en assistent med heltidstjänstgöring finner jag dock under förhandenvarande förhållanden ej tillräckligt motiverad. Skulle ändrade förhållanden inträda, torde Kungl. Maj:t vara oförhindrad att medgiva den ytterligare förstärkning, som då kan bliva erforderlig. För förstärkning av apoteksbyrån räknar jag därför nu, liksom beträffande övriga byråer, med oförändrade belopp. Det för förstärkning av kameral- och apoteksbyråerna samt tandvårdsavdelningen erforderliga beloppet skulle i enlighet härmed uppgå till $(26\,000 + 16\,320 + 10\,800)$ 53 120 kronor.

Slutligen torde, i likhet med vad som skett för innevarande budgetår, för samråd med sakkunniga rörande beredskapssjukhusens planläggning, upprättande och drift beräknas ett belopp av 1 500 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle anslaget till medicinalstyrelsens beredskapsorganisation för nästa budgetår uppföras med (220 000 + 53 120 + 1 500) 274 620 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 275 000 kronor. Närmare bestämmelser angående anslagets användning torde få meddelas av Kungl. Maj:t, därvid jag förutsätter, att anslaget icke må av medicinalstyrelsen överskridas utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation* för budgetåret 1944/45 anvisa ett *förslagsanslag*
av ..... kronor 275 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Anders Lundstedt.